

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

Ədalət.S.7.

№ 175 (2023) 3 dekabr 2019-cu il

MUĞAMIN SÜLEYMAN ABDULLAYEV NƏFƏSİ

(əvvəli ötən sayımızda)

- Dədə, mən bayaq dava sualını elə-belə vermədim e. Yəni mənim də içimdə öyrənmək istədiyim bir mətləb var idi. Onu səndən öyrənmək istəyirəm.

- Kol-kos doğrama, sözün nədi onu de. Soruş görüm.

- Dədə, indi oxuyanlar çoxu yaddan çıxmasın deyə dava salır, bir-birinin saçını yolur, bir-birinin paxırını açır...

- Yox, bildim nə deyirsən. Bunların heç biri mənilik deyil. Ümumiyyətlə, səsi, istedadı, əxlaqı, dinləyiciyə, təməyəyə hörməti olan heç bir oxuyan bu yolu tutmaz. Mən belə görmüşəm. Bizi belə tərbiyələndiriblər, belə böyüdüblər. Tam səmimiyyətimlə deyirəm, vallah, ürəklə deyirəm. Dünyanın tanıdığı böyük Seyid Şuşinski mənə dərs verib. Mən ondan dava-dalaş dərsi almamışam. 1959-cu ildən, yeni Bakıya gəldiyim gündən (yəqin bilirsen də

məni Seyid gətirmişdi - Ə.M.) böyük sənətkarlarla bir yerdə olmuşam. Mən İslamı görmüşəm, Zeynəb Xanlarovanı görmüşəm, Əlibaba Məmmədovu görmüşəm, Əbülfət Əliyevi görmüşəm, Şövkət xanımı görmüşəm, Qulu Əsgərovu görmüşəm, Yaqub Məmmədovu görmüşəm. Yeni elə istedadları, elə sənətkarları görmüşəm ki, mən ancaq tərbiyələnmişəm, öyrənmişəm. Rəhmətlik Seyid Zeynəb xanıma, İslama, Quluya, mənə və bir neçə digər sənətkarlarımıza bir yerdə dərs keçirdi. O həm də bizə həyatı öyrətdirdi, təməyəyə, dinləyiciyə ehtiramı öyrətdirdi. İnan Allaha ki, bu yaşma qəder bir tar çalanla, bir kamança çalanla, ümumiyyətlə, heç bir sənət adamıyla narazılığım olmayıb. Heç kimin xətrinə dəyməmişəm. Hamıyla mehriban yola getmişəm, hörmət etmişəm, hörmət görmüşəm. İndiki oxuyanlar bir az ayrı yolu tutublar. Amma düz eləmirlər. O ki, qaldı musiqimizə...

- Hə, Dədə, musiqimizdə nə baş verir?

- Gəl etiraf eliyək ki, hörmətli Mehriban xanımın diqqəti sayəsində Azərbaycan muğamı ayağa qalxdı, bir daha özünü dünyaya göstərdi. Onun sayəsində müsabiqələr keçirildi və bu gün Babək, İlkin, Qoçaq, Təyyar, Elşad, Elçin, o biriləri muğamın inkişafında öz sözlərini deməyə başladılar, muğama yeni nəfəslər gətirdilər. Aydınca göründü ki, böyük sənətkarların ardınca böyük də istedadlar gəlir. Düzdü, bəzən həttə tanınmış xanəndə də nəyi isə düz oxumaya bilər, oxuyur da. Amma mən heç vaxt birbaşa kiminsə qəlbinə dəymirəm, irad tutmuram. Sadəcə onun qəlbinə dəymədən deyirəm ki,

deyəsən səsin yerində deyil. O da səhvini başa düşür. Amma cavanlar belə eləmir. Birinin bir balaca səhvi oldu, aləmi qatırlar bir-birinə. Davadalaş da belə şeylərdən başlayır. Bilmək lazımdır ki, heç kim bu dünyanı tutub getməyəcək. Cabbar, Xan, Seyid gəlif-gedif. Onların ardınca Şövkət, Əbülfət, Qulu, Yaqub, İslam gəlif-gedif. Onların dalınca da biz gedəliyik. Bizim dalımızca da başqaları gələcək. Yəni hər şey mərhələ-mərhələdi. Odur ki, gərək ürək sındırmayasan, əl tutasan, yol göstərsən. Özü də ürəklə, adam balası kimi, xətirə, şəxsiyyətə toxunmadan. Bizdən əvvəlkilər muğamı qoruyub, indi biz qoruyuruq, bizdən sonra da gələnlər qoruyajax. Bu gün həmin o cavan muğam oxuyanları məni gören kimi yığışır başıma. Soruşur, məsləhət alır, sual-cavab edirlər. Maa ləzzət verir, mən də bildiyimi öyrədirəm.

Ümumiyyətlə, qəvliyyəti olan, səsi olan heç bir oxuyanı danmaq olmaz. Mən lap elə qadın oxuyanları da deyirəm. Aygünü, Nəzakət Teymurovanı, o birilərini nə təhər danmaq olar. Muğam oxuyan qadınlarımız çox mükəmməl bilir öz sənətin. Adlarını unutduğularım məni bağışlasınlar. Mənim est-radaya işim yoxdu. Ancaq onlar da muğamı bilsələr, işlərinin xeyrinə olar. Çünki estrada özü də muğam üstündədir. İstənilən musiqini səsləndir, deyim hansı muğamın üstündədi. Heç biri muğamdan kənara çıxa bilmir. Bu, Üzeyir böyük xidmətinin nəticəsidir. Üzeyir də deyib, Seyid də deyib ki, muğama əlavələr olar, amma ağıllı əlavələr. Səndən bir şey soruşum.

- Buyur, Dədə.

- Yaqub "Mənsuriyyə"ni oxuyub. Pisdidi? Lap elə Qədiri deyim. Qədirdi Rüstəmovu yaddan çıxarmaq olar?

- Yox, mümkün deyil.

- Ay sağ ol. Bu kişiler öz qəvliyyətinə görə oxuyub, möhürünü vuruf, çıxıf-gedif. Mən Əbülfət Əliyevi, Zülfü əmini, Mütəllibim Mütəllibimovü nə təhər yaddan çıxarıram. Mütəllibim "Segah"ını kim oxuya bilər? Bir yadına sal:

*Hər bağın, hər bağçanın
Öz bülbülü şeydası var*

- bu dəqiqə də qulaqlarımda səslənir. Bu kişiler öyrənə-öyrənə, seve-sevə oxuyublar. Biz də elə, bizdən sonra gələnlər də elə olacaq. Ələsgərin, Segah İslamın, Keçəçioğlunun valları var. Onlara saatlarla qulaq asıram. Bu yaşım da öyrənirəm. Ayə, mənim 73 yaşım var e, amma öyrənirəm. Çünki muğam başdan-ayağa sirdi. Öyrəndikcə öyrənirsən, bitif qurtarmır. Sağ olsun cavanları, görürəm onlar da muğamı həvəslə öyrənirlər. Bu heç də pis deyil. Əksinə, pis odur ki, oxuyanın özü özüne qiymət verə bilməsin. Niyə oxuduğunu, nədən ötrü oxuduğunu dərk eləməsin. Əgər dərk eləsə, bu sənətdən qorxmayajax. Hara qədər oxuya biləcəyini müəyyənləşdirəcək və oxuya bilməyəndə də yavaşca öz işinin ardınca gedəcəkdir. Amma dərk eləməyənlər ömrü boyu ortalıqda qalajax. Bax, dad bu yarımçıqların əlindən. İndinin özündə də bir az yekəlik çıxmasın, camaat məni məclisinə dəvət eliyir. Çünki mən camaata da hörmət etməyi bacarıram, sənətə də qiymət verməyi bacarıram. İndiki cavanlar özündən böyüklərin yoluna baxsalar, öz yollarını vaxtında müəyyənləşdirəcəklər. Dikbaşlıq eləyənlər uzaq gedə bilməzlər. Ağıllı oxuyan həmişə öz yerini bilir. Bir də yeri olmasa da deyim. Mən açılmamışam e, heç açılmaq da istəmirəm. Çünki... (bir anlıq susur). İndi bəzi ağızgöyçəklər deyir

ki, bu yaşda bu nə addı sənə verdilər? (söhbət "Əməkdar artist" adından gedir - Ə.M) Mən də kəsəcə cavab verirəm ki, mənə hansı ad layıqdır, xalq verir. Hökumət də bu adı layıq bildi, bu adı verdi. Sağ olsunlar, görürlər ki, yaşımin çiçəkləyən vaxtıdır, səsimin açılan vaxtıdır, bir az da həvələndirildilər. İnşallah, o biri adları da verərlər. Mən bir şeyi bilirəm: - xanəndə Allahın ona verdiyi səsi xalqın xidmətinə yönəltməlidir. Elin-obanın məclisində gücü çatdığı kimi iştirak etməlidir. Rəhmətlik Rüstəm Səfəraliyevi tanıyırdın?

- Əlbəttə ki, tanıyırdım.

- Bax, Rüstəm əmi mənim ana qohumum idi. Bərdədə birinci katib işləyirdi. Rəhmətlik Heydər Əliyev onun xətrini lap çox istəyirdi. 1969-cu ildə Bərdəyə konsert verməyə getmişdim. Gecə rəhmətliklə oturub söhbət eliyirdim. Maa dedi ki, istəyirsən Heydər Əliyevə deyim saa ad da versin, ev də. Mən də gəlib bunu rəhmətlik anama danışdım. Anam da savadsız arvadıydı. Özün Qoçəhmədliyəni tanıyırsan

dana. Maa qayıtdı ki, bala, Urustama denən Heydər Əliyevə desin ki, qoy Süleyman oxumağın oxusun. İndi Allah önlərin hamısına rəhmət eləsin, mən belə söhbətlərin də şahidi olmuşam. Tay ayrı nə deyim. Onda mənim qara "24"üm var idi. Rüstəm əmi deyirdi ki, katibin də "24"ü var, sən də. Mən də "24"-ü kosmosa uçandan almışdım. Zarafatla deyirdim ki, sizə hökumət verib, maa göyə çıxan. Görünür Rüstəm əmi o söhbəti Heydər Əliyevə demişdi. Çünki Ulu Öndər hakimiyyətə qayıdandan sonra mənə Prezident təqaüdü verdi.

(ardı gələn sayımızda)

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN
MALİYYƏ DƏSTƏYİ İLƏ DƏRC OLUNUR

